

بسم الله الرحمن الرحيم

سین سناسی معاد

دکتر زهره اخوان مقدم

سید مجید نبوی

رضا مرادی سحر

سرشناسه : اخوان مقدم، زهره، ۱۳۴۰ -
 عنوان و نام پدیدآور : منبع شناسی معاد/ مولفین زهره اخوان مقدم، سیدمجید نبوی،
 رضا مرادی سحر.
 مشخصات نشر : بهارستان: دانشگاه تهران، ایران، ۱۳۹۴.
 مشخصات ظاهری : ۲۶۴ ص: ۱۲×۲۱ س.م.
 شابک : 978-600-8118-77-0
 وضعیت فهرست : فیا
 نویسی :
 موضوع : معاد -- کتابشناسی
 شناسه افزوده : نبوی، سیدمجید، ۱۳۶۶ -
 شناسه افزوده : مرادی سحر، رضا، ۱۳۶۵ -
 ردی بندی کنگره : ۷۸۳۵۲ ۱۳۹۴ ۳۳ الف/الف/
 ردی بندی دیوی : ۲۹۷۳۴/۰۱۶
 شماره : ۳۱۳۷۵۷۹
 کتاب شناسی ملی :

سازمان اسناد و کتابخانه ملی

نام کتاب : منبع شناسی معاد / زهره اخوان مقدم و سیدمجید نبوی
 مؤلف : زهره اخوان مقدم - سیدمجید نبوی - رضا مرادی سحر
 ناشر : انتشارات دانشگاه تهران
 مدیریت انتشارات : روح الله گلستانی
 نویت چاپ : اول/ ۱۳۹۵
 مسئول امور نشر : محمد رسول نصرتی
 چاپ و صحافی : هنارس
 قیمت : ۱۱۰۰ ریال
 شمارگان : ۱۰۰
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۸۱۱۸-۷۷-۰

مرکز بخش :

نشانی: تهران، میدان بهارستان، خیابان ایران، خیابان فیاض بخش، کوچه رفاه، پلاک ۲

تلفن: ۰۹۱۲۱۳۸۳۷۱۸-۵۵۹۰۰۵۴۰-۳۶۸۳۱۵۲۵-۳۳۵۵۶۵۷۱

فروشگاه اینترنتی کتاب پایابوک : www.payabook.com

فهرست مطالب

مقدمه ۵

بخش اول

معرفی کتاب‌های مبحث معاد ۹

بخش دوم

پایان نامه‌های مبحث معاد ۱۴۸

بخش سوم

مقاله‌های مبحث معاد ۱۹۷

مقدمه

قدم اول در هر تحقیق شناخت منابع آن تحقیق است و محققانی که قبل از نگارش، اشراف کامل بر منابع دارند، پژوهش متقن و استواری ارائه می‌دهند. در مقابل تحقیقات ضعیف و گاه تکراری، به‌ر خطا، معمولاً معلول عدم آگاهی از منابع و تحقیقات پیشین است که گاه از آن، «پیشینه تحقیق» نیز تعبیر می‌شود. نبود پیشینه برای محقق، منجر به تحقیقات موازی و تکراری، ادعای غلط مبنی بر نوآوری، نتیجه‌گیری سطحی به سبب عدم اشراف بر موضوع و موارد مخالف، و نقص‌هایی از این قبیل می‌گردد.

در دوره معاصر که عصر انفجار اطلاعات است، تولید علم به‌رین ابزار برای پیشرفت جوامع به حساب می‌آید. هر پژوهشگر یا محقق که قصد تولید علم دارد، چنانچه از اسمش پیداست، باید علم جدیدی عرضه نماید، نه آنکه سخن پیشینیان را تکرار کند. این مهم، یعنی نوآوری در تحقیق، وابسته و وامدار «پیشینه تحقیق» می‌باشد تا محقق از رهگذر اطلاع از پژوهش‌های سابق، قدمی

تازه برداشته و قافله علم را جلو ببرد. از این رو کتب منبع شناسی کار را برای محققان بسیار ساده نموده، تا هم نوآوری کارشان تأمین شود و هم منابع مورد نیازشان در دسترس باشد.

حضرت علی علیه السلام در این باره می فرماید: «مَنْ اسْتَقْبَلَ وَجْهَ الْآرَاءِ عَرَفَ مَوَاحِظَ الْخَطَا» کسی که از نظرات مختلف استقبال کند جایگاه های خطا را خواهد شناخت. بزرگوار است که از نظریات پیشین مطلع است و همه مقوله ها را نه به صورت مقطعی بلکه به کل طیف دیده و جریان شناسی می کند، مسلماً از خطاهای دیگران عبرت گرفته، و از یافته های صحیح دیگران بهترین سود را می برد. به عبارت دیگر لازمه تحقیق و حجاج، شناخت آراء دیگران توسط «منابع» می باشد.

موضوع این نگارش منبع شناسی «معاد» است. به معرفی کتاب ها، مقاله ها و پایان نامه های پیرامون معاد می پردازد.

واژه معاد مصدر میمی و اسم زمان و مکان، و در لغت، به معنی بازگشت و رجوع، و در اصطلاح به معنی زنده شدن پس از مرگ و بازگشت روح به اجساد دنیایی برای حساب و کتاب، و ثواب و عقاب است. خبر دادن از معاد توسط پیامبران و با وحی به انسان ها ابلاغ شده است. بر اساس آیات قرآن، بحث معاد در تمامی ادیان توحیدی وجود داشته (اعلی / ۱۷ تا ۱۹) و تمامی پیامبران اعتقاد و باور داشتن معاد را به پیروانشان متذکر شده اند. همچنین در عقاید هندوها و

بودائیان و در کتاب اوستا و تورات و انجیل اعتقاد به معاد وجود داشته و دارد به دلیل اهمیت این مسئله برخی از محققان به بررسی معاد در دیگر ادیان پرداخته و آن را تبیین کرده اند. بحث معاد در اسلام، به اوج خود می‌رسد و در هیچ دینی به اندازه اسلام به آن اشاره نشده است به طوری که حدود یک سوم قرآن درباره معاد است. بحث تأکید قرآن بر مسئله معاد، جایگاه مهم اعتقاد به آن در سلوک فردی و اجتماع است. در این روایات فراوانی نیز به اهمیت معاد تصریح دارند.

فروع بحث معاد در قرآن بدین شکل است که برخی آیات در صدد اثبات اصل معاد و پاسخ به شبهه های منکران هستند. مثلاً در سوره ص آیه ۲۶، عامل اصلی انحراف انسان ها از مسیر الهی را فراموشی روز قیامت دانسته می‌فرماید: «إِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا نَسُوا يَوْمَ الْحِسَابِ». برخی دیگر از آیات، به تشریح قیامت و مسائل مرتبط با آن مثل برزخ، صراط، میزان و دیگر مسائل اخروی می‌پردازند. گروهی دیگر مشتمل بر نام های قیامت هستند مثلاً قرآن روز رستاخیز را برای بسیاری از انس و جن روز افسوس و یوم الحسرة می‌نامد (مریم / ۳۹)، و نام های دیگری چون یوم الدین، یوم الفرقان، یوم الحسرة، یوم الحساب برای قیامت ذکر می‌کند.

بر همین اساس منابع مرتبط با معاد نیز گونه های مختلف دارند. برخی از محققان به بیان و توضیح نام های قیامت پرداخته، گروهی به اثبات معاد و

بحث‌های استدلالی آن روی آورده، و عده‌ای معاد را در دیدگاه دانشمندان مانند ملاصدرا و فیض کاشانی و امام خمینی و مولوی و ... مورد بررسی قرار داده‌اند. دسته‌ای دیگر به بحث معاد جسمانی اشاره دارند و بعضی مؤلفین، تبیین فروعاتی از بحث معاد را موضوع پژوهش خویش قرار داده‌اند مانند بهشت، جهنم، برزخ و میزان و صراط. گروه دیگری از منابع اختصاصاً به معاد نپرداخته و متولّی مباحث اعتقادی و کلامی هستند و از آنجا که معاد هم یکی از اصول اعتقادی است مورد توبه قرار می‌گیرد. آثار اخلاقی و تربیتی اعتقاد به معاد نیز محور گروهی از پژوهش‌هاست.

از آنجا که در کشور ما علاوه بر فارسی زبانان، عرب‌زبان و کردزبان هم وجود دارد در این نگارش به کتاب‌های عربی و کردی هم اشاره شده است.

این نگارش شامل سه بخش است که بخش اول آن به کتاب‌های پیرامون معاد می‌پردازد و در آن ۱۰۹۸ کتاب معرفی می‌شود. بخش دوم آن به معرفی پایان‌نامه‌های پیرامون معاد اختصاص دارد و ۲۴۰ پایان‌نامه را شامل شده است. در بخش سوم شاهد ۵۱۲ عنوان مقاله با محوریت بحث معاد خواهیم بود.